

and understanding of identifying problems in today's society. Accordingly education in turn is a collection of knowledge which acquired in the learning process and this process of assimilation by means of institutions and agencies. Therefore, the university is such institution. Moreover, the university is both ancient and modern form of the institution of higher quality which gives a high level of education, skills and practical skills mastered profession to a person. However, the university is a creative spirit, the spirit of humanism, education and culture, and it is innovation which combines the scientific achievements of the current level. Besides, the university must have the freedom. Thus, the freedom is in modern European universities, but besides that, scientists believe that the university should primarily provide the education which should meet the needs of the human spirit. It is obliged to help people make the appropriate personal philosophy and sense of values; cultivate a taste for literature, music and art; create the ability to analyze problems and come to reasonable conclusions. However, at present, a teacher plays an important role in allocating educational services at the universities. The teacher must have professional skills to form skills of students who needed later in life. Nevertheless, the universities cannot be blamed for all the shortcomings of society, but it is a social institution which is responsible for the preparation of cultural, humane people who will make appropriate decisions and implement them.

Key words: education, education system, reform, university

УДК 101.1

Косенко В. Д.

кандидат філософських наук,

завідувач кафедри соціальної роботи,

Приватний вищий навчальний заклад «Кіровоградський інститут державного та муніципального управління Класичного приватного університету»
(Кіровоград, Україна), E-mail: vkosenko@mail.ru

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФСЬКОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ФЕНОМЕНУ ІНТЕЛІГЕНТНОСТІ

Анотація. *Констатується факт появи в історичному хронотопі певного типу людини, яка володіючи високим рівнем знання, освіти, характеризувалася також і високим рівнем моральності. Підкреслюється необхідність дослідження феномену інтелігентності саме у контексті історичного процесу загальнолюдського поступу. Інтелігент, як і людина взагалі, не народжується, а постає, твориться у процесі залучення до історичного досвіду людства, у кожному окремому акті взаємодії з іншими людьми.*

Ключові слова: інтелігенція, феномен інтелігентності, інтелектуал, інтелект, суспільний розвиток.

Постановка проблеми. Перманентна криза часів пізньовіччя (нинішньої стадії історичного поступу людства, яка, за аналогією з епохою Середньовіччя, характеризується переважно кількісними, а не якісними змінами, значним накопиченням невирішених протиріч) складає перманентний ряд нових викликів до представників інтелігенції. Суспільством давно сформовано, але не реалізовано, соціальне замовлення на ефективні та кваліфіковані сили, що здійснюватимуть соціальні перетворення. На нашу думку, вирішити актуальні задачі суспільного розвитку під силу лише інтелігенції як певному типу особистості, який і має формувати порядок денний розвитку людства. Інтелігентність – це гармонійне поєднання традиційних цінностей з інноваціями. Не являючись прихильниками утопічної теорії меритократії, що проголошує метою становлення «влади здатних», вважаємо, що саме інтелігенція має стати провідною суспільною силою, яка дозволить ефективно реалізовувати потенціал нашої країни в нинішніх надскладних соціально-економічно-політичних умовах.

Саме інтелігенція, як правило, знаходилась і продовжує залишатись в авангарді суспільної модернізації, забезпечуючи збалансований розвиток чи не в усіх сферах суспільного життя. Розглядаючи інтелігенцію у якості рушійної сили суспільних

перетворень, необхідним видається з'ясування її ролі та значення у сучасному суспільстві.

Мета статті – дослідити сучасний стан наукової рефлексії феномену інтелігентності у контексті філософського дослідження людських якостей.

Завдання статті: з'ясувати сутнісні характеристики феномену інтелігентності; окреслити значення інтелігенції для суспільних перетворень; дослідити відмінності у сутнісних характеристиках інтелігентів та інтелектуалів; обґрунтувати роль інтелігенції як основної рушійної сили суспільного прогресу.

Виклад основного матеріалу. Ще й досі достатньо дискусійним питанням вважається те, хто саме ввів термін «інтелігенція» в обіг на вітчизняних теренах. Загальновизнаним є той факт, що журналіст П.Д. Боборикін був одним із перших, хто вживав його у друкованих виданнях 60-тих років XIX ст. «У 1866 році, в одному зі своїх критичних етюдів, я ввів в обіг російської літературної мови або жаргону, як завгодно, це саме слово «інтелігенція», надавши йому те значення, якого воно з решти європейських літератур і прес набуло лише у німців: інтелігенція, тобто найосвіченіший, найкультурніший та передовий прошарок суспільства» [1, с. 80] – пише Боборикін, який наполягав на розумінні інтелігентної людини як особистості з високою розумовою та етичною культурою. Це – важливе, можна сказати, навіть принципове розходження з популярною, розхожою нині думкою, що інтелігент – це просто людина, що зайнята розумовою працею. Таке визначення ледь що не найбільш поширене та усталене ми відкидаємо як надто вузьке, примітивне та як таке, що навіть приблизно не відображає сутності досліджуваного феномену.

Окремі дослідники говорять про зародження в історичному хронотопі стародавнього періоду людської історії не «інтелігенції», а її провісника – «протоінтелігенції». Проте, звертаючись до осягнення феномену інтелігентності у рамках даного історичного періоду, можна констатувати факт появи певного типу людини, яка володіючи високим рівнем знання, освіти, характеризувалася також і високим рівнем моральності.

Вважаємо доцільним досліджувати феномен інтелігентності саме у контексті історичного процесу загальнолюдського поступу. Здатність людини унікальним чином актуалізувати родову універсальність соціуму, розкривати та опредметнювати власний інтелектуальний, етичний, естетичний потенціал, видозмінюючись з плином часу, іманентна її сутності, проте, прецінь не кожна епоха давала змогу людині розвиватися усебічно та гармонійно. На наше переконання, розуміння інтелігентної людини не може, – це неймовірно збіднює дослідницькі можливості, – бути обмежене рамками наукового терміну, виключно етимологічно, адже даний тип особистості, феномен в цілому сформувався у процесі еволюційного соціального прогресу та розвитку суспільної свідомості, чуттєвості та практик. Виходячи з цього, робимо висновок що інтелігентність не обмежується рамками суб'єктивного людського «я», а є загальнолюдським соціальним феноменом, конституювання якого є об'єктивним наслідком історичного розвитку людства.

Формування інтелігентності у кожному окремому суб'єкті прямо залежить від соціального середовища та соціальних процесів у суспільстві, етапу історичного розвитку на якому воно знаходиться та, безумовно, досвіду самої людини. Стосовно сьогодення, важлива відповідь на питання: чи може бути усебічно розвиненою («здоровою») людина, якщо хворе саме суспільство; як в таких умовах можуть актуалізуватися якості, які є невід'ємною складовою інтелігентності та її безпосереднього носія, соціального агента – інтелігента? Адже, українське суспільство впродовж чверті століття переживає одну з наймасштабніших і найсерйозніших у своїй історії криз. В умовах невтішних реалій сьогодення переважна більшість людей залишилися на узбіччі економічного, соціального та культурного розвитку.

Кризові часи – часи зрушень. Часи втрат – з одного боку, з іншого – часи перспектив та можливостей. Нинішній порядок денний вимагає дій та не пробачає бездіяльності.

Висловлюючись у термінах економічної теорії, пасивність вітчизняної інтелігенції стосовно участі в модернізації суспільства, варто було б назвати періодом «втрачених можливостей». Маючи можливість стати справжнім дороговказом, спрямовуючим суспільство до дійсних перетворень, вітчизняні інтелігенти не змогли взяти на себе таку роль і відповідні обов'язки. Звичайно, нинішній суспільний хаос – це не відсутність порядку, а порядок, організований особливим чином, що запрограмований на постійне та перманентне відтворення криз. Його подолання, вивільнення кожної людини від пут міщанства, яке і реалізується в інтелігентності, видається за нинішніх обставин принципово неможливим.

Нині у наукових колах існує невтішна тенденція до заміщення інтелігенції «середнім класом» або інтелектуалами. Спроба розгляду інтелігентності як логічної похідної від «інтелектуального» розвитку людства зводить її до інтелектуальної еліти, тим самим нівелюючи її суспільне значення. Роль інтелектуала у нинішньому суспільстві достатньо подібна до ролі ерудита, необхідність в якому, за констатаціями багатьох дослідників, фактично зведена до нуля. На це вказує Н. В. Хамітов: «постіндустріальна доба висловила чітку вимогу: сьогодні потрібні особистості, здатні використовувати інформацію, а не накопичувати її. Загальна комп'ютеризація людства робить зайвою і навіть абсурдною життєву роль ерудита як такого» [7, с. 10]. Дійсна ж роль інтелігентності полягає у потенційному опредметненні її у масштабі всезагальності, адже інтелігент, як людина діюча за власною логікою, що сама визначає напрямок власного руху, спрямовує розвиток відповідно до загальнолюдських інтересів, а не прагматичних, егоїстичних потреб.

Для того, аби з'ясувати місце інтелігенції у сучасному світі, чітко окреслити її роль у суспільних перетвореннях, необхідно звернутися до витоків формування вітчизняної інтелігенції, адже: «інтелігентність являє собою боротьбу за єдність між минулим, майбутнім та нинішнім (сучасним). Це – діалектична єдність минулого та майбутнього у сьогоднішньому. Інтелігентність спрямована і у «вперед» – у майбутнє. І в «у назад» – здібність до адекватної реконструкції колишніх та прийдешніх безпосередніх форм буття – минулого» [4, с. 214] – зазначає Б. В. Новіков. Вважаємо, що пояснення витоків вітчизняної інтелігенції можливе лише у хронотопі загальнолюдської культури, в об'єктивному процесі розгортання історії. Формування якості інтелігентності починається ще з перших кроків людства, масове становлення людини такого типу є однією з важливих передумов подолання кризових явищ у суспільстві.

З початку дев'яностих років ХХ ст. у поглядах на інтелігенцію, але не в її сутності, і в підходах до її інтерпретації відбулися істотні зміни. У матеріалах сучасних досліджень часто розмежовуються поняття «інтелігенція» та «інтелігентність». Більшість сучасних дослідників розглядають інтелігенцію як соціальний прошарок, який характеризується певним характером праці та рівнем освіти, з чим не можна погодитись, адже у такому руслі інтелігент прирівнюється до інтелектуала. На нашу ж думку, феномен інтелігентності, органічно поєднуючи об'єктивне та суб'єктивне, відноситься не лише до сьогоднішнього, а, швидше, – до майбутнього.

Суттєві розбіжності вітчизняних реалій та західної культури, багато в чому і зумовили характер формування та поступу вітчизняної інтелігенції. Плюс – економічні та політичні умови, адже саме інтелігенція у вітчизняній культурі стала заміною загальносвітового поняття «інтелектуал». Не просто його аналогом, а реальною альтернативою. Це – два різні, багато в чому протилежні, шляхи: залученість до усієї духовної та культурної спадщини свого народу – у вітчизняному підході; максимально автономізований саморозвиток (у відповідності до нинішнього модного терміну «суспільство атомізованих індивідів») – на Заході. А також: безпосереднє, на протигагу опосередкованому, залучення до власного народу, своєї країни. Співвідчуття та співпереживання, постійна невдоволеність собою, пошук шляхів подолання негативних явищ (у ті часи, коли країні погано), сердечне та повне розділення радості

(у ті рідкі моменти, коли суспільству добре).

Нині постала необхідність переосмислення людини як універсальної цілісності, що зумовлює розуміння інтелігентності як прояву її родової сутності. Інтелігентність – це не лише творення нового, а й усвідомлення старого як нового, діалектична єдність традиції та інновації. На нашу думку, підходи до інтерпретації феномену інтелігентності та самої інтелігенції завжди були історично-детермінованими суспільним розподілом праці: матеріальної та духовної, фізичної та розумової. Саме на основі цього розмежування, виникла потреба в особливому прошарку людей, діяльність яких пов'язана з виробництвом духовних цінностей: «виробництвом ідей» або «виробництвом свідомості» [6, с. 83-86]. У даному руслі, рядом дослідників і був охарактеризований критерій виділення інтелігенції: її місце у системі суспільного розподілу праці, що характеризується безпосереднім зв'язком із розумовою працею, духовним виробництвом. Зміст та характер праці характеризують діалектично пов'язані між собою сторони даного процесу. З одного боку, праця є засобом обміну між людиною та природою, з іншого – виступає засобом комунікації між людьми у процесі виробництва. Різний зміст праці породжує професійні відмінності, а характер праці являє собою соціально-економічну категорію, що відображає сутнісну сторону людської діяльності, обумовлену існуючим способом організації виробничих відносин.

Нині панує думка про те, що інтелігенція функціонально пов'язана з духовним виробництвом, діяльністю, пов'язаною з науковим, технологічним, організаційним, економічним забезпеченням функціонування матеріального виробництва. У такому контексті інтелігенція являє собою соціальний прошарок, обмежений діяльністю, що включає виробництво, систематизацію та трансформацію ідей, спрямованих на модернізацію у виробничій сфері. Отже, тотожна освіченому прошарку суспільства: інтелектуалам. З таким визначенням ми не погоджуємось, адже інтелігентність, на відміну від інтелектуалів, не припускає відокремлення інтелектуальної складової від етичних та естетичних якостей, байдужості до долі ближнього, суспільства, людства. Близькою нам є позиція дніпропетровського науковця Ж. Котова, який підкреслює що «больові проблеми суспільства повинні бути одночасно і больовими проблемами особистості, адже з позицій утилітарної інтелігентності їх неможливо відчутти та осмислити. У процес суспільного самопізнання можна включитися лише з позицій вільної інтелігентності» [3]. Не можна не погодитися, що інтелектуали та інтелігенти, принаймні на рівні видимості, схожі. Дійсно, інтелектуал може стати інтелігентом, можливий і зворотній перехід: деградація, але перший шлях є висхідним, тоді як другий – низхідним.

Вважаємо за доцільне навести авторський варіант дефініції поняття «інтелігент». Інтелігент – конкретно-історичний суб'єкт соціальної творчості, зі сформованою гуманістичною ціннісною системою, в якому інтелектуальні, етичні та естетичні якості виступають в інтегральному поєднанні, базованому на взаємодетермінованій єдності суспільної практики з духовним та чуттєвим, діяльність якого полягає у творчому перетворенні себе самого та суспільства у відповідності до потреб людства.

Докорінна різниця полягає у характері організації праці інтелігенції та інтелектуалів. В інтелектуалів – індивідуалізм, спрямований на досягнення особистої вигоди та зиску. Вітчизняній інтелігенції характерний колективізм, спрямований на досягнення колективних цілей, суспільно важливого результату. На нинішньому етапі розвитку суспільства інтелігенція має взяти на себе право виражати інтереси широких верств населення саме тому, що сферою прикладення праці інтелігента виступає людство в цілому, на відміну від часткового (вибіркового) характеру професійної діяльності інших соціальних груп. Власне буття інтелігенції усвідомлюється опосередковано через буття суспільства, тобто бути собою – означає здійснити «себе для всіх».

Сьогодні ставить перед інтелігенцією наступне, окреслене вітчизняним філософом В. Д. Піхоровичем, завдання: «питання знищення розподілу праці на розумову та фізичну перестало бути питанням теоретичним і стало питанням суто технологічним. Без його вирішення виробництво не лише не зможе розвиватися, але навіть залишатися на сьогоднішньому рівні» [5, с. 128-129]. Суспільне виробництво вступає в протиріччя із подальшим розподіленням своїх же результатів: замість суспільного, безпосереднього та недеформованого обміну, результати виробництва набувають часткового характеру у відповідності до товарно-грошових відносин, заснованих на приватній власності на засоби виробництва. Львівський дослідник К. Димов зазначає, що за нинішніх умов «суспільне за своєю сутністю виробництво не підпорядковане інтересам суспільства, не служить йому та не контролюється ним» [2, с. 45]. Зняття економічних суперечностей між людьми вимагає також подолання культурних меж та досягнення такого органічного стану, який вимагатиме не протистояння західної (або східної) та вітчизняної культури і цивілізації, а загальної взаємодії у масштабах людства. Оскільки, втілення інтелігентності у кожному суб'єкті, задоволення потреб не окремо узятих людей, народів, а всіх і кожного вимагає загальнолюдського полілогу.

Подолання культурних розбіжностей між представниками людського роду нині вже набирає необхідних обертів, але для адекватного суспільного поступу необхідне ще й подолання економічного протистояння, яке зможе забезпечити лише сам виробничий процес, результати якого дадуть змогу задовольнити нормальні, необхідні для адекватного людській сутності буття людини, потреби не лише окремих людей, а людства загалом. Цьому, звичайно, сприятимуть як науково-технічні інновації, так і наукова теорія, яка зможе адекватно обґрунтувати сутнісні засади суспільства майбутнього. Зазначимо, що наукова комунікація в умовах сьогодні значно спростилась, але зіштовхнулася з проблемою відсутності «адресату» – користувача теорії. У контексті вітчизняних реалій слід констатувати неабияку втрату інтересу громадськості до продуктів наукової творчості та примітивізацію мислення, що є похідною від умов соціальної реальності. Наукові пошуки вітчизняних дослідників, результати яких представлені у вигляді захищених кандидатських та докторських дисертацій, лягають на пильні полиці бібліотек та проводяться, здебільшого, «для галочки», отримання «свідоцтва» про інтелігентність, а не стають реальними засадами для дійсних суспільних перетворень.

Становлення «нової людини» у масштабах всезагальності можливе лише у гармонійному суспільстві, в якому буде подолана економічна нерівність між людьми, досягнута тотожність між цивілізацією та культурою. «Знята» буде і сама інтелігентність (як нерівність між людьми інтелігентними та неінтелігентними): бути людиною означатиме бути інтелігентом.

Вважаємо за доцільне навести авторські варіанти дефініцій понять «інтелігент», «інтелігенція» та «інтелігентність». Інтелігент – конкретно-історичний суб'єкт соціальної творчості, зі сформованою гуманістичною ціннісною системою, в якому інтелектуальні, етичні та естетичні якості виступають в інтегральному поєднанні, базованому на взаємодетермінованій єдності суспільної практики з духовним та чуттєвим, діяльність якого полягає у творчому перетворенні себе самого та суспільства у відповідності до потреб людства. Інтелігенція – актуалізована сукупність інтелігентів, у кількісному вимірі необмежена жодними (професійними, віковими, національними etc.) рамками, суспільний колектив особистостей у кожній з яких, тою чи іншою мірою, актуалізовані та опредметнені теоретично виділені риси, характерні властивості «гамми інтелігентності». Інтелігентність – теоретичний ідеал іманентної людської якості, що полягає у практичному втіленні усебічно розвинутої особистості, актуалізованої у людині-творці.

Становлення інтелігенції є відповіддю на соціальне замовлення, що виражається у потребі людства в людині. Інтелігент, як і людина взагалі, не народжується, а

постає, твориться у процесі залучення до історичного досвіду людства, у кожному окремому акті взаємодії з іншими людьми. У постійній та безперервній творчості полягає сутнісна основа буття інтелігентії. Творчість інтелігентії проявляється також і у самотворенні: в індивідуальному зрізі ідеалу калокагатії як втілення єдності істини, добра та краси, усебічному розвитку інтелектуальних, етичних та естетичних якостей людини.

Висновки. Інтелігентність як теоретичний ідеал виводиться у результаті зведення різних «я» до єдиного прояву усебічно та гармонійно розвиненої особистості. Саме завдяки цьому, навіть у сучасному суспільстві, інтелігентність розвивається та проявляється всупереч існуючим соціально-економічним умовам. Це, в свою чергу, свідчить про те, що інтелігентність – це стратегія культурного розвитку людини. Колективна співтворчість кожного інтелігента постає результатом не лише розуміння людства, але і прийняття найкращих зразків (стратегій поведінки інших людей), відкидання гірших рис та прагнення до досягнення такої гармонійної форми існування людства, за якої стає можливим втілення інтелігентності у кожному без винятку. У людині-творці, людині – творі мистецтва. При цьому, окремі суб'єкти повинні не лише розуміти один одного, але й формувати у відповідності до сутнісних основ інтелігентності власні життєві стратегії: з позицій самодіяльної особистості, що творить свій життєвий простір у загальнолюдському хронотопі, реалізує свій потенціал на засадах гуманізму. На нашу думку, комплексне дослідження феномену інтелігентності необхідне для того, щоб осягнути шляхи адекватного людській природі усебічного розвитку кожної людини. Інтелігентність – не індивідуальна риса, а дійсно-історичний процес, що постає у персоніфікованій формі. При цьому, об'єктивно-історичні особливості розвитку на даному етапі суспільного поступу вже дозволили сформуватися інтелігентії не лише як виключенню з правил, а у масштабах великого суспільного колективу.

БІБЛОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

1. Боборыкин П. Д. Русская интеллигенция / П. Д. Боборыкин. // Русская мысль. – 1904. – № 12. – С. 80–881.
2. Дымов К. Капитализм – система без будущего / К. Дымов. – К., 2010. – 852 с.
3. Котов Ж. В. Интеллигенция как субъект национального самопознания / Ж. В. Котов. // Міжнар. наук. конф. «Інтелігентія: суть, історичні долі. Перспективи». Тези доповідей. – Дніпропетровськ, 1996. – С. 29.
4. Новиков Б. В. Свобода как жизнь понимающая: Сб. статей / Б. В. Новиков. – К.: ТП-Прес, 2008. – 376 с.
5. Пихорович В. Д. Интеллигенция и контрреволюция / В. Д. Пихорович. // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»: Філософія. Психологія. Педагогіка: Зб. наук. праць. -К.: ІВЦ «Політехніка», 2011. – №2 (32). – С. 125-131.
6. Толстых В. И. Об интеллигенции и интеллигентности. (Культурно-личностный аспект) / В. И. Толстых. // Вопросы философии. – 1982. – № 10. – С. 83-98.
7. Хамітов Н. В. Філософська антропологія у «позитивному» та «негативному» проблемному полі: концепти Ерота і Танатосу / Н. В. Хамітов // Вісник Інституту розвитку дитини. Серія: Філософія, педагогіка, психологія: Збірник наукових праць. – К.: Видавництво Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова, 2009. – Вип. 2. – С. 5-19.

REFERENCES:

1. Boborykin P. D. Russkaya intelligentsiya [Russian intelligentsia] / Russkaya mysl' [Russian thought]. – 1904. – № 12. – S. 80–881.
2. Dymov K. Kapitalizm – sistema bez budushchego [Capitalism - a system with no future]. – K., 2010. – 852 s.
3. Kotov Zh. V. Intelligentsiya kak sub»ekt natsional'nogo samopoznaniya [Intelligentsia as a subject of national self] / Mizhnar. nauk. konf. «Intelihentsiia: sut, istorychni doli. Perspektivy». Tezy dopovidei [Intern. Science. Conf. «Intellectuals, nature, historical destiny. Prospects «. Abstracts]. – Dnipropetrovs'k, 1996. – S. 29.
4. Novikov B. V. Svoboda kak zhizn' ponimayushchaya: Sb. statey [Understands freedom as life: Coll. Articles]. – K.: TP-Pres, 2008. – 376 c.

5. Pikhorovich V. D. *Intelligentsiya i kontrrevolyutsiya* [Intelligentsia and Counter] / Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu Ukrainy «Kyivskiy politekhnichnyi instytut»: Filosofiia. Psykholohiia. Pedahohika: Zb. nauk. prats [Proceedings of the National Technical University of Ukraine «Kyiv Polytechnic Institute» Philosophy. Psychology. Pedagogy: Coll. Science. Works]. – K.: IVTs «Politekhnik», 2011. – №2 (32). – S. 125-131.

6. Tolstykh V. I. *Ob intelligentsii i intelligentnosti. (Kul'turno-lichnostnyy aspekt)* [On intellectuals and intelligence. (Cultural and personal aspect)] / Voprosy filosofii [Problems of Philosophy]. – 1982. – № 10. – S. 83-98.

7. Khamitov N. V. *Filosofska antropolohiia u «pozytyvnomu» ta «nehatyvnomu» problemnomu poli: kontsepty Erotu i Tanatosu* [Filosofska antropologiya the «positive» is the «negative» problematic poli: Concept Erotu i Thanatos] / Visnyk Instytutu rozvytku dytyny. Seria: Filosofiia, pedahohika, psykholohiia: Zbirnyk naukovykh prats [Bulletin of the Institute of Child Development. Series: Philosophy, Pedagogy, Psychology: Collected Works]. – K.: Vidavnistvo Natsional'nogo pedagogichnoho universytetu im. M.P. Dragomanova, 2009. – Vip. 2. – S. 5-19.

Косенко В. Д., кандидат философских наук, заведующий кафедрой социальной работы, Частное высшее учебное заведение «Кировоградский институт государственного и муниципального управления Классического частного университета» (Кировоград, Украина), E-mail: vkosenko@mail.ru

Современные проблемы философской интерпретации феномена интеллигентности

Аннотация. *Констатируется факт появления в историческом хронотопе определенно-го типа человека, который обладая высоким уровнем знания, образования, характеризуется также и высоким уровнем нравственности. Подчеркивается необходимость исследования феномена интеллигентности в контексте исторического процесса общечеловеческого прогресса. Интеллигент не рождается, а возникает, производится в процессе вовлечения в исторический опыт человечества, в каждом отдельном акте взаимодействия с другими людьми.*

Ключевые слова: *интеллигенция, феномен интеллигентности, интеллигент, интеллект, общественный развитие.*

Kosenko V., PhD in philosophical sciences, Head of the Department of Social Work, Private Higher Educational Institution «Kirovograd Institute of State and Municipal Management at Classical Private University» (Kirovograd, Ukraine), E-mail: vkosenko@mail.ru

Modern problems of philosophical interpretation of the phenomenon of intelligence

Abstract. *Formation of intelligence in each object depends on the social environment and social processes in society, historical development stage where it is and certainly the experience of the individual. It is noted that in academic circles, there is a tendency to replacement disappointing intellectuals «middle class» or intellectuals. Trying to consider intelligence as logical derivative of «intellectual» of humanity brings to it the intellectual elite, thus leveling its public importance. Intellectuals and intelligence is not only a product of reality itself, and there is the result of understanding social reality. Intellectuals, in the sense of enlightened class, different ages and nations have common intrinsic features, independent of civilization identity, but thanks to the concrete historical situation of domestic intellectuals formed their specific features. Emphasizes the fundamental difference lies in the nature of work organization intelligentsia and intellectuals. As intellectuals – individualism, aimed at achieving personal gain and profit. World intellectuals typical teamwork to achieve the collective goals, socially important result. It is concluded that the establishment of a «new man» in the generality of the scale is only possible in a harmonious society, which will overcome economic inequality between people, identity achieved between civilization and culture. «Rent» will be intelligence itself: to be human means to be an intellectual. Intelligence is the result of human interaction with objective reality which appears and is expressed in relation to the concrete historical social reality, expressing deep processes of interaction between objective and subjective needed and left in their dialectical unity, intelligence is a movement in the form of freedom, the most adequate, now possible, of a comprehensive strategy for human development.*

Key words: *intelligence, the phenomenon of intelligence, intellectuals, social development.*